

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 4. 12. 2024

Správne konanie: 0098/SKO/2024
Predmet: § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania: Slovenská televízia a rozhlas
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 26. 11. 2024

NÁVRH UZNESENIA:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“), v senáte zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej, v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodla, že správne konanie č. 0098/SKO/2024 vedené voči vysielateľovi voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, so sídlom: Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO 56 398 255, podľa ustanovenia § 30 ods. 1 písm. h) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov

zastavuje,

pretože odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu.

Úloha:

Kancelária Rady vyhotoví písomné znenie rozhodnutia a zašle ho účastníkovi konania.

T: 18. 12. 2024

Z: PO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 19. 6. 2024 začala správne konanie voči vysielateľovi Rozhlas a televízia Slovenska vo veci možného porušenia **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe RTVS 24 dňa 18. 3. 2024 o cca 13:00 hod. odvysielal program *Aktuálne :24*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 17. 7. 2024, na základe čoho sa začalo správne konanie č. 0098/SKO/2024. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania poučený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady, ktoré sú súčasťou administratívneho spisu sú dostatočné pre presné a úplné zistenie skutočného stavu veci. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol záznam vysielania programu *Aktuálne :24* odvysielaného dňa 18. 3. 2024 o cca 13:00 hod. na programovej službe RTVS 24 a prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 5. 8. 2024 bolo Rade doručené vyjadrenie účastníka konania k predmetu správneho konania.

Dňa 16. 10. 2024 bolo Rade doručené doplnenie vyjadrenie účastníka konania k predmetu správneho konania.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 19. 6. 2024 a uplynie dňa 19. 12. 2024. Objektívna 18 - mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 18. 3. 2024 a uplynie dňa 18. 9. 2025.

* * *

Návrh uznesenia smeruje voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 157/2024 Z. z.“), ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas ako verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá okrem iného poskytuje službu verejnosti v oblasti

televízneho vysielania a rozhlasového vysielania. Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. „Rozhlas a televízia Slovenska zriadená podľa doterajších predpisov sa ku dňu účinnosti tohto zákona zrušuje. Slovenská televízia a rozhlas sa ku dňu účinnosti tohto zákona stáva právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a preberá všetky jeho práva a povinnosti ku dňu účinnosti tohto zákona.“ Na základe prechodného ustanovenia § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. teda došlo ku dňu účinnosti tohto zákona k zrušeniu Rozhlasu a televízie Slovenska a účastník predmetného konania – Slovenská televízia a rozhlas – sa stal jeho právnym nástupcom. V súlade s § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. došlo k prechodu práv a povinností Rozhlasu a televízie Slovenska (právny predchodca) na Slovenskú televíziu a rozhlas. V rozsahu prechodu práv a povinností je i povinnosť strpieť uloženie sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 264/2022 Z. z. K prechodu administratívnej zodpovednosti v obdobnej situácii zaujal stanovisko i Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4 SŽ/10/2012 zo dňa 18. 9. 2012, keď poukázal na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť (rozhodnutie sp. zn. 1 Sžpu/2/2008 zo dňa 26. 10. 2010) a uviedol, cit.: „V nadväznosti na závery prijaté v uvedenom rozsudku senát najvyššieho súdu uvádza, že v prípade administratívneho trestania prechádza deliktuálna spôsobilosť zo subjektu právneho predchodcu na subjekt právneho nástupcu za podmienky, že nástupnícky subjekt pokračuje v aktivitách právneho predchodcu a subjekt právneho predchodcu zanikol... Cieľom administratívneho trestania je zabezpečiť, aby správanie, ktoré by malo byť potrestané, nezostalo nepotrestané a neboli tak zmarené ciele ochrany pred porušovaním zákona z dôvodu určitých zmien právnických osôb. V prvom rade je teda sankcionovaný vždy porušovateľ a v prípade jeho zániku jeho nástupca, ktorý prevzal jeho materiálne a ľudské zdroje a ktorý pokračuje v jeho celkovej predchádzajúcej aktivite.“ Z uvedeného dôvodu bolo v správnom konaní pokračované s účastníkom konania.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: Aktuálne:24

Deň vysielania: 18. 3. 2024

Čas vysielania: 13:00 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

12:59:55

-audiovizuálny predel

-začiatok relácie *Aktuálne:24* – 13:00:00

-headliny:

- *Ďalší protest farmárov*
- *Štát nestíha zrekonštruovať súdy*
- *Humanitárna katastrofa v Gaze*

-príspevky:

- *Volebný model Ipsosu*
- *Farmári organizujú ďalší protest*
- *A. Danko sa vzdal prezidentskej kandidatúry*
- *Andrej Danko sa vzdal kandidatúry*
- *Proces s exposlankyňou Ľ. Roškovou*
- *Štát nestíha zrekonštruovať súdy*
- *Rok po ničivom požiari v Banskej Štiavnici*
- *Humanitárna katastrofa v Gaze sa prehlbuje*
- *Nočné vzdušné útoky na Ukrajinu*

- *Kyjev nechce predĺžiť tranzit plynu z Ruska*
- *Brusel neuzná ruské voľby na Ukrajine*
- *Experti aj lídri spochybňujú ruské voľby*
- *Netradične vysoké teploty postihujú aj Európu*
- *Pre požiar evakovali v Číne tisíce ľudí*
- *V Taliansku škola vyhlási voľno pre Ramadán*
- *Posledné dni na prihlášku na stredné školy*
- *Ekonomický prehľad OECD o Slovensku*
- *Ambulantná pohotovostná služba*
- *A. Danko sa vzdal prezidentskej kandidatúry*
- *Proces s exposlankyňou Ľ. Roškovou*
- *Štát nestíha zrekonštruovať súdy*
- **SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí (13:44:49 hod.)**

Moderátor: „Slovensko sa objavilo v najnovšej správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí. Ide iba o druhú takúto správu v histórii ľudsko-právnej organizácie. Prvá vyšla v roku 2009. Autorkou správy je komisárka pre ľudské práva Dunja Mijatović. Slovensko sa v správe spomína trikrát. O živote a problémoch transrodových ľudí sa budeme rozprávať s Martinom Mackom, výkonným riaditeľom Iniciatívy Inakosť. Dobrý deň.“

Martin Macko, Iniciatíva Inakosť: „Dobrý deň.“

Moderátor: „Rozoberme si najskôr, prosím, podrobnejšie v akej súvislosti sa v správe o Slovensku hovorí.“

Martin Macko: „Žiaľ sú to len negatívne súvislosti, keďže správa kritizuje to, akým spôsobom Slovenská republika pristupuje k transrodovým ľuďom. Je to, poprvé, teda situácia pri právnej zmene pohlavia, teda keď si chcú transrodový ľudia zmeniť napríklad meno a svoju identitu, a potrebujú to mať zachytené vo svojich dokladoch a pri tomto procese tá správa kritizuje, že sa stále vyžadujú nútené operačné zákroky a dokonca až sterilizácie. Rovnako správa si pripomína aj teroristický útok na Zámockej ulici z októbra 2022 a kritizuje aj vlastne útoky politikov a zneužívanie témy transrodových ľudí v predvolebných kampaniach.“

Moderátor: „Pristavme sa prosím pri tých nežiadúcich lekárskech zákrokoch a pri sterilizácii. O čo presne ide?“

Martin Macko: „Právna zmena pohlavia prebiehala na Slovensku na základe usmernenia ešte z roku 1981. Toto usmernenie vyžadovalo, že keď si chce transrodový človek zmeniť svoje meno a predtým teda ešte rodné číslo, lebo vieme, že naše rodné čísla sú iné pre mužov a ženy, tak musel podstúpiť kastráciu, pretože išlo vlastne o odstránenie pohlavných orgánov, nie len sterilizáciu. Posledné desaťročie sa od tohto postupne upúšťa, jednak je jasné, že na to neexistuje žiadny zákonný podklad, čo vyplýva aj zo stanovísk verejného ochrancu práv, komisárky pre práva ľudí so zdravotným postihnutím, ale máme už aj rozsudok najvyššieho správneho súdu, takže táto situácia je veľmi jasná. Približne od 2015 roku už prestali aj lekári vyžadovať tieto nútené sterilizácie, ale stále niektorí to vyžadovali, preto sme aj my navrhovali, a aj ďalšie orgány, od Ministerstva zdravotníctva aby vydalo usmernenie, ktoré zjednotí tú prax na Slovensku a vlastne zamedzí tejto praxi. Toto usmernenie aj bolo prijaté, no žiaľ vlastne prvým krokom novej ministerky zdravotníctva bolo, že toto usmernenie bolo zrušené, takže v súčasnosti je tá situácia opäť nejasná.“

Moderátor: „V správe sa spomína aj nápadná brutalita proti transrodovým ľuďom, konkrétne vražda nebinárnej osoby pred barom Tepláreň v Bratislave. Čo to o Slovensku vypovedá?“

Martin Macko: „Násilie, alebo násilné trestné činy z nenávisťi nie sú nič čo je typické pre Slovensko, ale je pravda, že špeciálne pre transrodových ľudí je tá situácia horšia. Vyplýva to z toho, že sú takou fyzicky viditeľnou časťou LGBT komunity, najmä v tom procese tranzície, keď ešte ten ich fyzický zjav nezodpovedá tomu, čo spoločnosť očakáva, ako má napríklad žena vyzeráť a podobne. Takže je pravda, že ony sú aj štatisticky oveľa častejšie vystavené fyzickým útokom a rôznym formám nenávisťi.“

Moderátor: „Tá správa do tretice kritizuje aj útoky politikov, ako ste spomínali, na transrodové osoby, ktoré prichádzajú najmä v predvolebných kampaniach. Prečo sa to podľa vás deje?“

Martin Macko: „No žiaľ v posledných rokoch vidíme tento trend, ktorý sa začal najmä v Spojených štátoch amerických. Vychádza to z toho, že napríklad pre gejov a lesby sa tá situácia výrazne zlepšila, oveľa viac ich ľudia poznajú vo svojom okolí, či už v rodinách, na pracoviskách a podobne, takže ich spoločenská akceptácia narástla a pre politikov už je ťažšie akoby aj zneužívať túto tému na to, aby vyvolávali nejaké vášne v spoločnosti. Ale toto neplatí práve o transrodových ľuďoch, ktorých je samozrejme štatisticky oveľa menej, oveľa menej ich ľudia poznajú a z toho nepoznaného sa oveľa jednoduchšie vyvoláva strach.“

Moderátor: „A ako je na tom, prosím, Slovensko v porovnaní so zahraničím? Ak to viete posúdiť.“

Martin Macko: „V súčasnosti už väčšina krajín Európy upustila od vyžadovania nútených operačných zákrokov pri právnej zmene pohlavia. Rovnako sa už pristupuje inak aj napríklad k procesu diagnostiky. Vieme, že už bola prijatá nová medzinárodná klasifikácia chorôb, kde vlastne transrodovosť, alebo transsexualita ako bolo doteraz označované, vypadáva z duševných porúch, takže už sa prispôbujú aj na túto novú situáciu. Prechádza sa postupne k hlavnému princípu toho sebaurčenia, toho, že ľudia si sami určujú svoju identitu.“

Moderátor: „Sú rozdiely medzi slovenskými regiónmi? Dá sa povedať, že iná situácia, povedzme v Bratislave, a iná niekde na vidieku?“

Martin Macko: „Vo všeobecnejšie je situácia v Bratislave najlepšia, to najmä z hľadiska tej spoločenskej akceptácie, ale závisí to špeciálne pri tejto skupine ľudí od rôznych faktorov. A napríklad zdravotná starostlivosť paradoxne nie je v Bratislave najdostupnejšia, niekedy je to v iných regiónoch. Je veľmi nízky počet odborníkov z hľadiska lekárskej obce, ktorí sa venujú tejto téme a tí sú po Slovensku rozdelení rôzne, v niektorých regiónoch nie sú vôbec. Takže tá situácia je veľmi rôzna.“

Moderátor: „A ako je to s toleranciou ľudí? Je nejaká oblasť, nejaké mesto na Slovensku, kde je to lepšie a naopak?“

Martin Macko: „Trebá povedať, že transrodoví ľudia sú špecifickí v tom, že keď už absolvujú proces tranzície, tak vlastne nie sú ani nejak verejne identifikovateľní a môžu žiť bežný život, bez toho aby sa boli nejako prepojení s komunitou LGBT ľudí. Potom už vlastne tá ich identita nejak neovplyvňuje v zásade ich život, ale zároveň je tu aj časť ľudí, ktorí sú viditeľní a ktorí sú konfrontovaní s tou nenávisťou v spoločnosti. Ako hovorím, iné je to vo veľkých mestách ako Bratislava, Košice, a iné je to v regióne, kde napríklad tí ľudia aj vyrastali, ľudia poznajú, že sú transrodoví a nevedia sa skrýť akoby v tej anonymite veľkomesta a vtedy je tá situácia najhoršia.“

Moderátor: „Koľko je vlastne na Slovensku ľudí, ktorých možno označiť za transrodových a kto do tejto skupiny spadá?“

Martin Macko: „Je to strešný pojem, do ktorého spadajú ľudia, ktorí sa nejakým spôsobom neidentifikujú s rodom, teda tými spoločenskými očakávaniami, ktoré sú od mužov, od žien, ako majú vyzerať, ako sa majú správať a podobne. Je to veľmi široký pojem. Čiže je ťažké nájsť konkrétnu štatistiku, keďže je to založené na seba-identifikácii, rovnako ako iné identity, ako národnosť a podobne. Vieme ich určiť len tak, že ten človek sa sám prihlási k tejto komunite. Čiže tú štatistiku celoslovenskú nemáme. Máme štatistiku ľudí, ktorí aj vyhľadávajú tú medicínsku tranzíciu, čiže chcú istým spôsobom zmeniť svoje telo. A tieto to máme štatistiky od zdravotných poisťovní. Za posledných pár rokov to bolo skoro 300 takýchto ľudí, čiže to vychádza okolo 50 ľudí ročne, ktorým je aj diagnostikovaná v súčasnosti diagnóza rodového nesúladu, alebo transsexuality.“

Moderátor: „Čo by sa podľa vás malo zmeniť, aby sa situácia na Slovensku zlepšila?“

Martin Macko: „To čo sa musí zmeniť vyplýva, ako som už spomínal, od novej klasifikácie chorôb, kde transrodovosť vypadáva. Preto budeme potrebovať opäť nové štandardy liečby, ktoré už budú pripravené na túto situáciu. Rovnako v súčasnosti vôbec nijak sa nerieši situácia dospelých transrodových ľudí, teda ľudí pod 18 rokov. Tí nemajú žiadnu špecifickú zdravotnú starostlivosť. Rovnako je problém s nedostupnosťou zdravotnej starostlivosti vo všeobecnosti. Ako som spomínal, sú regióny kde nie sú žiadni lekári, lekárky, ktorí by sa venovali tejto problematike. A tých pár, ktorí sa tomu venuje má dlhé čakacie lehoty. To je samozrejme problém nášho zdravotníctva vo všeobecnosti pre všetkých ľudí, ale obzvlášť to dopadá na skupinu, ktorá vyžaduje nejaké špecifické služby. A potom je samozrejme výzva ako dosiahnuť vyššiu akceptáciu v spoločnosti. To sa dá samozrejme dosiahnuť len tým, že ľudia z väčšinovej spoločnosti na Slovensku budú mať možnosť poznať aj osobne, alebo

prostredníctvom médií transrodových ľudí a zistí, že sú to vlastne rovnakí ľudia ako všetci ostatní, a nepredstavujú hrozbu pre ich životy.“

Moderátor: „Hovorí Martin Macko. Ďakujem pekne za rozhovor.“

Martin Macko: „Aj ja ďakujem. Dovidenia.“

- koniec relácie *Aktuálne:24*
- audiovizuálny predel
- začiatok relácie *Počasie*
- propagácia vlastných programov
- príspevky označené „Bez komentára“
- koniec záznamu

* * *

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z.: „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.: „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.: „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

* * *

V rámci spravodajského programu *Aktuálne:24* odvysielanom na programovej službe RTVS 24 dňa 18. 3. 2024 o cca 13:00 hod. bol odvysielaný príspevok nazvaný „*SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí*“, a to konkrétne o cca 13:44:49 hod. Obsahom tohto príspevku bol rozhovor medzi moderátorom a hosťom Martinom Mackom z Iniciatívy Inakosť. Moderátor na začiatku uviedol, že Slovensko sa trikrát spomína v najnovšej správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí, a následne vyzval hosta, aby povedal, v akých súvislostiach sa Slovensko v správe spomína. Host uviedol, že ide o negatívne súvislosti, napríklad to, že správa kritizuje to, akým spôsobom Slovenská republika pristupuje k transrodovým ľuďom, pripomína teroristický útok na Zámockej ulici z októbra 2022 a kritizuje útoky politikov a zneužívanie témy transrodových ľudí v predvolebných kampaniach. Po ďalších položených otázkach zo strany moderátora host kritizoval doterajší postup uplatňovaný na Slovensku pri tranzíciách a spomenul usmernenie ministerstva zdravotníctva o tranzíciách, ktoré bolo následne zrušené. Ďalej host rozprával o rizikách, ktorým čelia transrodoví ľudia, o zneužívaní témy transrodových ľudí zo strany politikov, o medicínskej klasifikácii transrodovosti, o rozdieloch v spoločenskej akceptácii transrodových ľudí v rámci Slovenska, o definícii transrodovosti a o sebaidentifikácii transrodových ľudí.

Takmer počas celého rozhovoru moderátora s hosťom bol na obrazovke zobrazený **titulok príspevku v znení „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“**. V oznámení o začatí správneho konania Rada uviedla, že vzhľadom na slovnú formuláciu vo forme kategorického konštatovania použitú v tomto titulku, vzhľadom na obsah a kontext správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí a vzhľadom na časovú dĺžku zobrazenia tohto titulku, **mohol byť titulok predmetného príspevku nepresný, skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam**, v dôsledku čoho vzniklo dôvodné podozrenie, že odvysielaním programu *Aktuálne :24* dňa 18. 3. 2024, a v rámci neho príspevku nazvaného „*SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí*“, mohlo dôjsť k porušeniu

povinnosti vysielateľa podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je vysielateľ povinný „zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky“. Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“. Príspevok nazvaný „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“, odvysielaný v rámci predmetného programu *Aktuálne* :24 vzhľadom na svoj obsah a témy môže spĺňať znaky aktuálnej publicistiky, pretože sa zaoberal aktuálnou správou Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí, ktorá bola predmetnom spravodajstva, a preto možno konštatovať, že predmetný program, resp. príspevok bol tematicky spätý so spravodajstvom a obsahoval komentáre k správam, analýzy vývoja, resp. politické stanoviská k udalostiam ponímané v širšom zmysle ako stanoviská týkajúce sa správy vecí verejných.

Účelom správneho konania je teda preveriť podozrenie z porušenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zo strany vysielateľa, a to konkrétne otázku, či titulok príspevku v znení „**SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí**“ bol nepresný, skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam v takej miere, že prišlo k narušeniu objektivity a nestrannosti predmetného programu.

* * *

Účastník konania vo svojom vyjadrení k správne konaniu, ktoré bolo Rade doručené dňa 5. 8. 2024, uviedol okrem iného nasledovné:

„Slovenská televízia a rozhlas v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že v oznámení o začatí správneho konania, ktoré je datované k 19.6.2024, správny orgán uvádza, že toto oznámenie „je doručované vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 157/2024 Z. z.“), ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas...“. Nie je zrejmé, ako mohol správny orgán v oznámení o začatí správneho konania, ktoré je datované 19.6.2024, uvádzať skutočnosti, ktoré nastali až 1.7.2024 a ktoré správny orgán objektívne nemohol ani predvídať. Podotýkame, že zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov bol schválený Národnou radou Slovenskej republiky až 20.6.2024 (tzn. deň po vyhotovení oznámenia o začatí správneho konania), prezidentom Slovenskej republiky podpísaný 30.6.2024 a v Zbierke zákonov Slovenskej republiky publikovaný 1.7.2024. Jediným vysvetlením tohto pochybenia, ktoré sa javí ako pravdepodobné, je to, že správny orgán antedatoval zasielaný dokument o začatí správneho konania. Výsledkom tohto nezákonného postupu je to, že oznámenie o začatí správneho konania voči Rozhlasu a televízii Slovenska, bolo doručené Slovenskej televízii a rozhlasu 17.7.2024, teda 17 dní po zániku subjektu, voči ktorému správny orgán vedie správne konanie. Doručenie oznámenia o začatí správneho konania voči neexistujúcemu subjektu (Rozhlasu a televízii Slovenska) inému subjektu (Slovenskej televízii a rozhlasu), zjavne nemôže mať účinky začatia správneho konania v zmysle § 18 ods. 2 druhá veta zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

Správny orgán sa navyše pri tvorbe antedatovaného oznámenia o začatí správneho konania ani nezaoberal otázkou, či v danom prípade vôbec došlo k prechodu administratívnoprávnej zodpovednosti za prípadný správny delikt. Ak by sa tým zaoberal, tak by zjavne musel dospieť k záveru, že v správnom konaní pre možné porušenie povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky zo strany Rozhlasu a televízie Slovenska, nemôže pokračovať, keďže tento subjekt zanikol na základe zákona bez toho, že by zákon č. 157/2024 Z. z. alebo iný právny predpis stanovoval prechod administratívnoprávnej zodpovednosti za správny delikt z Rozhlasu a televízie Slovenska na Slovenskú televíziu a rozhlas. Ustanovenie § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. síce stanovuje, že Slovenská televízia a rozhlas je právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a vstupuje do všetkých jej práv

a povinnosti, avšak právna úprava o prechode administratívnoprávnej zodpovednosti za správne delikty z Rozhlasu a televízie Slovenska na Slovenskú televíziu a rozhlas v tomto zákone chýba.

Slovenská televízia a rozhlas si dovoľuje poznamenať, že vo všeobecnosti sa má za to, že oprávnenia a povinnosti verejnoprávnej povahy sú neprenosné a ani právne skutočnosti predvídané a právne významné v súkromnom práve nemôžu založiť bez ďalšieho prechodu verejnoprávných oprávnení a povinností. Rozhodujúcou otázkou v prípade aplikácie právneho nástupníctva v tomto prípade je potreba správneho zaradenia správneho aktu, pričom právna teória člení správne akty na správne akty ad personam a správne akty in rem, pričom ďalej platí, správne akty in rem môžu byť záväzné aj pre právneho nástupcu, na ktorého práva a povinnosti z týchto aktov prechádzajú. Súdna prax zastáva názor, že vyslovenie viny a uloženie správneho trestu je čisto osobnej povahy (tzn. správny akt ad personam) (pozri napr. rozsudok Vrchného súdu v Prahe, sp. zn. 6 A 103/94-26: „Rozhodnutí o pokute za správni delikt je rozhodnutím konstitutívneho charakteru; povinnosť pokutu platiť vzniká ex nunc právnou mocou rozhodnutí, ktorým sa pokuta ukláda. Zanikne-li v průbehu řízení právnická osoba, se kterou bylo řízení o uložení pokuty za správní delikt vedeno, nelze pokutu uložit jejímu právnímu nástupci, a to i kdyby přejímal všechna práva a povinnosti v okamžiku zániku svého právního předchůdce existující“).

S poukazom na vyššie uvedené, ak právnická osoba zanikne, v dobe od spáchania správneho deliktu do okamihu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o tomto správnom delikte (čo predstavuje tento prípad), tak s ohľadom na skutočnosť, že v danom prípade ide o administratívnoprávnu zodpovednosť za správny delikt, ktorá má aj ústavný či medzinárodnoprávny rámec, nemožno administratívnoprávnu zodpovednosť za tento delikt uplatňovať voči právnemu nástupcovi, ak zákon výslovne neustanovuje prechod tejto zodpovednosti na právneho nástupcu, keďže by išlo o prenesenie (rozšírenie) administratívnoprávnej zodpovednosti za správny delikt správnym aktom na subjekt, ktorý daný správny delikt nespáchal. Takúto právnu úpravu obsahuje napríklad § 20 ods. 3 zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo § 17 ods. 5 zákona č. 93/2005 Z. z. o autoškólach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to vo vzťahu k správnym deliktom vymedzeným v uvedených zákonoch. V prípade trestnoprávnej zodpovednosti upravuje jej prechod na právneho nástupcu ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý však nemožno uplatniť na tento prípad ani formou analógie, keďže by išlo nie len o neprípustnú analógiu v neprospech páchatela, ale takáto analógia by bola v rozpore aj s § 5 ods. 1 písm. e) zákona č. 91/2016 Z. z., v zmysle ktorého sú právnické osoby zriadené zákonom vyňaté z osobnej pôsobnosti tohto zákona.“

Účastník konania vo svojom vyjadrení k správne konaniu, ktoré bolo Rade doručené dňa 5. 8. 2024, ďalej uviedol nasledovné:

„Ohliadnuc od vyššie uvedenej skutočnosti týkajúcej sa absencie základnej podmienky pre vedenie správneho konania vo veci správneho deliktu voči zaniknutému subjektu (Rozhlasu a televízii Slovenska), si Slovenská televízia a rozhlas dovoľuje vyjadriť sa aj k samotnému obsahu doručeného oznámenia o začatí správneho konania.

V oznámení o začatí správneho konania správny orgán uvádza, že v rámci programu Aktuálne 24 bol odvysielaný príspevok nazvaný „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“ a konštatuje „Takmer počas celého rozhovoru bol na obrazovke zobrazený titulok v znení „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“. Vzhľadom na slovnú formuláciu vo forme kategorického konštatovania použitú v tomto titulku, vzhľadom na obsah a kontext správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí a vzhľadom na časovú dĺžku zobrazenia tohto titulku, mohol byť titulok predmetného príspevku nepresný, skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam“, v dôsledku čoho vzniklo dôvodné podozrenie, že mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Z doručeného oznámenia o začatí správneho konania je zrejmé, že správny orgán považuje za problematický titulok príspevku, ktorý bol odvysielaný v programe Aktuálne 24. Okrem toho, že z uvedeného oznámenia nie je zrejmé, v čom by mala spočívať nepresnosť, skreslenie a manipulativnosť predmetného titulku či jeho meniaci resp. významne posúvajúci význam, tak správny orgán zjavne neposúdil predmetný titulok v kontexte s obsahom samotného programu.

Problematike titulkov článkov v printových médiách sa zaoberal v svojej rozhodovacej praxi aj ústavný súd Slovenskej republiky. Ústavný súd v svojom náleze sp. zn. II. ÚS 340/09-93 z 18. septembra 2012 skonštatoval, že pri posudzovaní titulkov článkov v periodickej tlači je potrebné vychádzať z funkcie, ktorý titulok (nadpis) pričom „Jeho funkciou (účelom) je upútať a zaujať čitateľa k tomu, aby si článok prečítal, a až na tomto základe si osvojil ponúkané informácie a urobil si o nich vlastný úsudok. Vychádzajúc z tejto funkcie titulku možno aj z hľadiska ochrany práva na súkromie dotknutých osôb vo všeobecnosti akceptovať a tolerovať, že sa v titulku objavujú expresívnejšie, provokujúce či zveličujúce vyjadrovacie prostriedky". Hoci sa uvedený právny názor týkal titulkov v printovom médiu, tak uvedený záver o funkcii (úlohe) titulkov je plne aplikovateľný aj na názvy (titulky) príspevkov, ktoré sú vysielané v rámci televíznych programových služieb.

Podľa nášho názoru správny orgán vôbec nezohľadnil organickú väzbu medzi titulkom predmetného príspevku a jeho vecným obsahom a ani nezohľadnil skutočnosť, že objektívnosť resp. nestrannosť programu aktuálnej publicistiky je v tomto prípade nevyhnuté posudzovať na základe obsahu celého príspevku (programu) a nie len na základe jeho názvu.

V predmetom prípade navyše správny orgán zjavne ani nezobral do úvahy tzv. právo novinára na zjednodušenie. Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I. ÚS 156/99 skonštatoval „Podľa názoru ústavného soudu je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejností (na rozdíl např. od publikací odborných), který v určitých případech musí – především s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem - přistupovat k určitým zjednodušením, a nelze bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení (či zkresení) musí nutně vést k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. Lze tedy stěží trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tak na novináře - ve svých důsledcích - nespílitelné nároky." Hoci sa predmetný právny názor týkal sporu o ochranu osobnosti a titulku článku v periodickej tlači, tak je tento záver o práve novinára pristupovať k určitému zjednodušovaniu pri sprostredkovaní novinárskeho obsahu verejnosti aplikovateľný aj v prípade novinárskeho obsahu sprostredkovaného verejnosti v rámci televízneho vysielania.

Vysielanie programu Aktuálne 24 je určené širokej verejnosti. Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj úlohu titulkov (názvov) príspevkov vysielaných v rámci tejto relácie a technické obmedzenia grafiky používanej pri vysielaní tejto relácie, pri tvorbe titulkov (názvov) príspevkov sa musí pristupovať u určitým zjednodušeniam, ktoré nemožno považovať za porušenie povinnosti zabezpečiť objektívnosť resp. nestrannosť spravodajského programu alebo programu aktuálnej publicistiky.

Ako sme uviedli vyššie, nie je zrejmé, v čom by podľa správneho orgánu mala spočívať nepresnosť, skreslenie a manipulativnosť titulku „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí", či jeho meniaci resp. významne posúvajúci význam. Tento titulok korešponduje nielen s obsahom najnovšej správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí (Ľudské práva a rodová identita a prejav), ale zodpovedá skutkovému stavu a záverom, ku ktorým dospeli aj príslušné orgány Slovenskej republiky. V tejto súvislosti si dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že v predmetnej správe sa Slovenská republika kriticky spomína v sekcii telesných zásahov a kriticky hodnotí krajiny, ktoré podmieňujú legálnu zmenu pohlavia sterilizáciou. V tomto kontexte sa v danej správe výslovne konštatuje, že „Nežiaduce lekárske zákroky a sterilizácia porušujú základné právo na telesnú integritu a právo na ochranu zdravia, často zahŕňajú bolestivé a nezvratné telesné zmeny a predstavujú nezákonný zásah do článku 8 dohovoru".

Ďalej si dovoľujeme poukázať na Správu o činnosti verejného ochrancu práv za rok 2017. V tejto správe sa uvádza „Právne uznanie spolužitia párov rovnakého pohlavia je významnou praktickou

ľudsko-právnu problematikou riešenou v rámci práva na súkromný a rodinný život. Úroveň ochrany takéhoto spolužitia sa v členských štátoch Rady Európy zvyšuje. Z judikatúry ESLP, z vývoja po dôležitom rozhodnutí *Oliari vs. Taliansko*, a zároveň z parametrov dôležitých pre konštatovanie pozitívneho záväzku pre uznanie takéhoto spolužitia (napr. výskum verejnej mienky svedčiaci pre zabezpečenie istej úrovne uznania a ochrany) možno vyvodiť, že faktická právna absencia uznania spolužitia párov rovnakého pohlavia, takpovediac „právne nevidenie“ týchto párov, nerešpektuje ľudsko-právne záväzky Slovenskej republiky. Je vecou racionálneho zákonodarcu, aby prijal právnu úpravu zodpovedajúcu požiadavkám vyplývajúcim z medzinárodných dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktorá bude zároveň zodpovedať vnímaniu senzitívnych otázok v slovenskej spoločnosti, zdôraznila verejná ochrankyňa práv.“ Verejný ochranca práv je v zmysle čl. 151a ústavy Slovenskej republiky nezávislým ústavným orgánom, ktorý chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb. Skutočnosti, ktoré zistí pri výkone jeho pôsobnosti, tak majú svoju relevanciu.

Ďalej si dovoľujeme poukázať na Správu o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike za rok 2022 vydanú Slovenským strediskom pre ľudské práva (orgán zriadený zákonom NR SR č. 308/1993 Z. z.), v ktorej sa okrem iného konštatuje „V podmienkach SR možno identifikovať niekoľko praktík a nedostatkov právnej úpravy, ktoré pred stavujú porušenie základných práv transrodových osôb. Medzi tie to praktiky patria nútené sterilizácie a nútené rozvody manželstiev uzavretých pred tranzíciou ako podmienky právneho uznania rodu, ako aj nedostatky v procese právneho uznania rodu, ktorý má byť rýchly, transparentný a dostupný.“ Nedostatky, na ktoré poukazuje tento orgán, neboli doteraz v národnej legislatíve vyriešené a teda tento zistený stav stále pretrváva.

Právna absencia uznania spolužitia párov rovnakého pohlavia v právnom poriadku bola predmetom verejnej diskusie v Slovenskej republike aj v nadväznosti na rozsudok Európskeho práva pre ľudské práva vo veci *Fedotova a ostatní proti Rusku* zo 17. januára 2023 k sťažnostiam č. 40792/10, 30538/14 a 43439/14 pre porušenie článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) v kontexte odmietnutia orgánov právne uznať a chrániť sťažovateľov ako pár rovnakého pohlavia. Hoci sa predmetný rozsudok týkal prípadu z Ruskej federácie, jeho závery majú dosah aj na Slovenskú republiku, keďže súd v tomto prípade výslovne konštatoval, že zmluvné štáty Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorým je aj Slovenská republika, majú povinnosť zabezpečiť párom rovnakého pohlavia právnu ochranu v podobe nejakej formy právneho uznania ich vzázkov. Aj v kontexte tohto záveru, ktorý vyslovil Európsky súd pre ľudské práva v tomto prípade, bol titulok príspevku odvysielaného v programe *Aktuálne 24*, korektný.

Už len s ohľadom na skutočnosti uvedené v tomto bode vyjadrenia je zrejmé, že predmetný príspevok zodpovedá objektívnej realite a teda nie je nepresný, skresľujúci a manipulatívny a nemožno ho považovať ani za meniaci resp. významne posúvajúci význam.

Dôkazy:

Správa Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí (*Ľudské práva a rodová identita a prejav*)
Správu o činnosti verejného ochranca práv za rok 2017

Správu o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike za rok 2022

článok „Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva/Štáty majú povinnosť schváliť zväzky osôb rovnakého pohlavia“ (link: <https://www.postoj.sk/122585/staty-maju-povinnost-schvalit-zvazky-osob-rovnakeho-pohlavia>)

článok „Rusko musí podľa Európskeho súdu pre ľudské práva uznať homosexuálne záväzky“ (link: <https://standard.sk/97285/rusko-musi-podla-europskeho-sudu-pre-ludske-prava-uznat-homosexualne-zvazky-pozor-by-si-malo-dat-aj-slovensko/>)

článok „Verejný ochranca práv v diskusnej relácii Do kríža na tému rozhodnutia ESLP - Fedotová a ostatní vs. Rusko.“ (link: <https://vop.gov.sk/verejny-ochranca-prav-v-diskusnej-relacii-do-kriza-na-temu-rozhodnutia-eslp-fedotova-a-ostatni-vs-rusko/>)

(...)

...požiadavka na objektívne a nestranné informovanie v zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. sa považuje za prípustné (zákonné) obmedzenie slobody prejavu vysielateľa len za splnenia podmienky, že v danom konkrétnom prípade ide o obmedzenie, ktorým sa chránia práva a slobody iných, bezpečnosti štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť. Z oznámenia o začatí správneho konania nie je zrejmé, s ktorým z uvedených kvalifikovaných vyššie uvedených verejných záujmov by mala kolidovať Rozhlasom a televíziou Slovenska uplatnená sloboda prejavu.

Na základe uvedených skutočností má Slovenská televízia a rozhlas za to, že odvysielaním predmetného programu nedošlo ku kolízií s konkrétnym verejným záujmom, ktorý by umožňoval obmedziť slobodu prejavu vysielateľa v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy Slovenskej republiky alebo čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktorého ochrana by si vyžadovala intervenciu zo strany štátu, resp. Rady pre mediálne služby v podobe rozhodnutia o porušení § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 z. z."

Účastník konania vo svojom doplnení vyjadrení k správne konaniu, ktoré bolo Rade doručené dňa 16. 10. 2024, uviedol nasledovné:

„Účastník konania si dovoľuje svoje vyjadrenie v argumentácii pod číslom III. v časti „dôkazy“ doplniť o aktuálne vyjadrenia verejného ochrancu práv, ktoré vyslovil v relácii „V redakcii“ pre Denník N, ktorými de facto konštatuje porušovanie práv transrodových ľudí Slovenskou republikou.

Link na reláciu: https://www.youtube.com/watch?v=7CROcrJz_ak

Link na článok: <https://dennikn.sk/4240316/ombudsman-dobrovodsky-pre-rovnaku-lasku-rovnake-prava-kvoli-parom-rovnakeho-pohlavia-som-uz-apeloval-aj-na-ministra-spravodlivosti/>

Verejný ochranca práv pravidelne upozorňuje na aktuálny právny stav v Slovenskej republike, ktorého pretrvávaním dochádza k porušovaniu práv transrodových ľudí, pričom poukazuje aj na rozsudok ESLP Fedotova a ostatní vs. Rusko, ktorým účastník konania taktiež vo svojom vyjadrení argumentoval.“

* * *

K argumentácii účastníka konania v jeho vyjadrení, namietajúcej zaslanie oznámenia o začatí konania datovaného k 19. 6. 2024 vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, možno uviesť, že na oznámení o začatí konania je uvedený dátum 19. 6. 2024, kedy Rada prijala uznesenie o začatí správneho konania. Keďže list s oznámením o začatí správneho konania bol fyzicky odoslaný až po 1. 7. 2024, bolo potrebné sa v ňom vysporiadať s tým, že medzitým bol vysielateľ Rozhlas a televízia Slovenska zrušený a nahradený vysielateľom Slovenská televízia a rozhlas. Preto bolo oznámenie o začatí správneho konania, začatého voči vysielateľovi Rozhlas a televízia Slovenska, zaslané a doručené vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas. V oznámení o začatí správneho konania zo dňa 19. 6. 2024 bolo výslovne uvedené, že oznámenie je doručované vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase, ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas, ktorá je podľa tohto zákona právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a preberá všetky jeho práva a povinnosti ku dňu účinnosti tohto zákona.

Čo sa týka prechodu administratívnej (deliktuálnej) zodpovednosti z Rozhlasu a televízie Slovenska na Slovenskú televíziu a rozhlas, ako už bolo uvedené vyššie, návrh tohto uznesenia smeruje voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase, ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas, pričom v súlade s § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. došlo k prechodu práv a povinností Rozhlasu a televízie Slovenska na Slovenskú televíziu a rozhlas a v rozsahu prechodu práv a povinností je i povinnosť strpieť uloženie sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 264/2022 Z. z. Z uvedeného dôvodu bolo v správnom konaní pokračované s účastníkom konania Slovenská televízia a rozhlas.

Ako bolo uvedené vyššie, účelom správneho konania je preveriť podozrenie z porušenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zo strany vysielateľa, a to konkrétne otázku, **či titulok príspevku v znení „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“ bol nepresný, skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam v takej miere, že prišlo k narušeniu objektivity a nestrannosti predmetného programu.**

Ako bolo uvedené vyššie, v zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je vysielateľ povinný zabezpečiť **objektívnosť a nestrannosť programov aktuálnej publicistiky.**

V zmysle rozhodovacej činnosti Rady sa za hlavné kritériá objektivity vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupujú a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia (napr. rozhodnutie RL/1/2023 z 8. 2. 2023).

Z judikatúry súdov vyplýva, že požiadavky objektivity a nestrannosti nemožno uplatňovať mechanicky, ale uplatnenie týchto požiadaviek **sa vždy musí prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu.** Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie citovanom rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky k funkcii titulok v televíznom vysielaní uvádza: „*V rozhlase alebo televízii titulok akusticky alebo v kombinácii s vizuálnou složkou oddeluje jednotlivé zprávy, upozorňuje, naznačuje obsah, priťahuje pozornosť a umožňuje lepšiu orientáciu ve spravodajských blocích. Z rečeného je patrné, že titulok v serióznom médiu má podobou i zařazením odpovídat skutečné důležitosti informace. Proto by neměl recipienta mást nebo slibovat jinou náplň a žánr, než následuje ve zpravodajském textu.*“ (OSVALDOVÁ, B. a kol.: Zpravodajství v médiích. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2020, s. 34)

Možno súhlasiť s tým, že pri posudzovaní znenia titulku z toho pohľadu, či neporušuje zákonnú povinnosť objektivity a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, je potrebné zohľadniť aj vecný obsah samotného programu, resp. príspevku, a tiež je potrebné zohľadniť skutočnosť, že titulok zo svojej podstaty môže byť zjednodušujúci a nemôže jedným slovným spojením presne a komplexne vystihnúť celý obsah programu. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 340/09-93 zo dňa 18. 9. 2012, ktorý účastník konania citoval vo svojom vyjadrení, sa však týkal periodickej tlače - konkrétne denníka bulvárneho typu a ústavný súd v ňom okrem iného uviedol: „*Vychádzajúc z tejto funkcie titulku možno aj z hľadiska ochrany práva na súkromie dotknutých osôb vo všeobecnosti akceptovať a tolerovať, že sa v titulku objavujú expresívnejšie, provokujúce či zveličujúce vyjadrovacie prostriedky, a to zvlášť vtedy, ak ide o médium bulvárneho typu, ku ktorým denník Plus jeden deň v zásade možno zaradiť.*“ Treba podotknúť, že v predmetnom prípade je účastníkom konania verejnoprávny vysielateľ a nie médium bulvárneho typu. Možno tiež konštatovať, že pri vysielaní programu aktuálnej publicistiky vysielateľmi je potrebné klásť väčší dôraz na to, aby titulok zobrazený počas vysielania tohto programu divákovi nemiatol a nevytváral taký dojem o obsahu programu, ktorý nezodpovedá realite.

Vzhľadom na vyššie uvedené východiská bolo potrebné preskúmať, či titulok predmetného príspevku v znení „SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí“ nebol skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam v takej miere, že prišlo k narušeniu objektivity a nestrannosti predmetného programu.

Ako vyplýva z prepisu programu, resp. príspevku, hlavnou témou programu, od ktorej sa odvíjali aj ďalšie otázky moderátora, bola najnovšia správa Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí¹ - a v rámci tejto správy najmä dokument „*Ľudské práva a rodová identita a prejav*“,² vydaný Komisárom/komisárkou pre ľudské práva (Commissioner for Human Rights) v marci 2024, v ktorom sa spomína aj Slovensko.

K správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí a k skutočnosti, že sa v nej spomína aj Slovensko, sa moderátor a hosť programu vyjadrili počas programu nasledovne:

Moderátor: „Slovensko sa objavilo v najnovšej správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí. Ide iba o druhú takúto správu v histórii ľudsko-právnej organizácie. Prvá vyšla v roku 2009. Autorkou správy je komisárka pre ľudské práva Dunja Mijatović. **Slovensko sa v správe spomína trikrát.** (...)

Moderátor: „Rozoberme si najskôr, prosím, podrobnejšie v akej súvislosti sa v správe o Slovensku hovorí.“

Martin Macko: „Žiaľ sú to len negatívne súvislosti, keďže správa kritizuje to, akým spôsobom Slovenská republika pristupuje k transrodovým ľuďom. Je to, poprvé, teda situácia pri právnej zmene pohlavia, teda keď si chcú transrodový ľudia zmeniť napríklad meno a svoju identitu, a potrebujú to mať zachytené vo svojich dokladoch a pri tomto procese tá správa kritizuje, že sa stále vyžadujú nútené operačné zákroky a dokonca až sterilizácie. Rovnako správa si pripomína aj teroristický útok na Zámočkej ulici z októbra 2022 a kritizuje aj vlastne útoky politikov a zneužívanie témy transrodových ľudí v predvolebných kampaniach.“

(...)

Moderátor: „V správe sa spomína aj nápadná brutalita proti transrodovým ľuďom, konkrétne vražda nebinárnej osoby pred barom Tepláreň v Bratislave. Čo to o Slovensku vypovedá?“

(...)

Moderátor: „Tá správa do tretice kritizuje aj útoky politikov, ako ste spomínali, na transrodové osoby, ktoré prichádzajú najmä v predvolebných kampaniach. Prečo sa to podľa vás deje?“

Ako bolo uvedené vyššie, k obsahu správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí a k zneniu titulku zobrazeného počas predmetného programu, sa vyjadril účastník konania nasledovne: „Tento titulok korešponduje nielen s obsahom najnovšej správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí (*Ľudské práva a rodová identita a prejav*), ale zodpovedá skutkovému stavu a záverom, ku ktorým dospeli aj príslušné orgány Slovenskej republiky. V tejto súvislosti si dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že v predmetnej správe sa Slovenská republika kriticky spomína v sekcii telesných zásahov a kriticky hodnotí krajiny, ktoré podmieňujú legálnu zmenu pohlavia sterilizáciou. V tomto kontexte sa v danej správe výslovne konštatuje, že „Nežiaduce lekárske zákroky a sterilizácia porušujú základné právo na telesnú integritu a právo na ochranu zdravia, často zahŕňajú bolestivé a nezvratné telesné zmeny a predstavujú nezákonný zásah do článku 8 dohovoru.“

Po preskúmaní obsahu správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí – konkrétne dokumentu „*Ľudské práva a rodová identita a prejav*“, ktorý je súčasťou tejto správy, možno konštatovať, že **Slovensko je v tomto dokumente viackrát spomenuté v súvislosti s porušovaním práv transrodových ľudí.**

Na str. 40 dokumentu „*Ľudské práva a rodová identita a prejav*“ sa uvádza: „Najmenej v 11 členských štátoch sa požiadavky na právne uznanie rodovej identity (*legal gender recognition*) naďalej zahŕňajú sterilizáciu a invazívne fyzické zákroky, ako sú povinné chirurgické zákroky. Nežiaduce lekárske zákroky

¹ Dostupná na <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/human-rights-of-trans-people-increased-visibility-and-legal-recognition-contrast-with-lived-experience-of-discrimination-violence>

² Dostupné na <https://rm.coe.int/issue-paper-on-human-rights-and-gender-identity-and-expression-by-dunj/1680aed541>

a sterilizácia porušujú základné právo na telesnú integritu a právo na ochranu zdravia, pričom často zahŕňajú bolestivé a nezvratné telesné zmeny a predstavujú nezákonný zásah do článku 8 Dohovoru. Počas celého svojho mandátu komisárka odsúdila takéto požiadavky v rôznych členských štátoch vrátane Česku, **Slovensku** a Gruzínsku. Ako uviedol Súd, takéto postupy nútia transrodové osoby k „nemožnej dileme“, či si majú vybrať medzi ich právom na telesnú integritu a právom na právne uznanie rodovej identity.“

Na str. 48 dokumentu „Ľudské práva a rodová identita a prejav“ sa uvádza: „V období od roku 2008 do septembra 2023 projekt monitorovania Trans Murder zdokumentoval 203 vražd trans ľudí v 21 európskych krajinách s najviac obetí v Turecku (65), Taliansku (48), Španielsku (16), Francúzsku (14) a Spojenom kráľovstve (13). Vraždy v Arménsku, Belgicku a na **Slovensku** boli zaznamenané pre prvýkrát počas posledného vykazovaného roka.“

Na str. 101 dokumentu „Ľudské práva a rodová identita a prejav“ sa uvádza: „Naprieč Radou Európy sa čoraz častejšie stretávame s tendenciou, že politickí predstavitelia demonizujú transrodové (a LGBTI) osoby - často s cieľom podnieť populistické obavy, a prezentovať sa ako obrancovia národnej kultúry, rodinných hodnôt alebo náboženských tradícií. PACE [Parlamentné zhromaždenie Rady Európy] v správe, ktorá je základom rezolúcie 2417 (2022) o boji proti rastúcej nenávisti voči LGBTI ľuďom v Európe zaznamenala „tendencie politikov verbálne útočiť na LGBTI ľudí“ v mnohých členských štátoch vrátane Albánska, Azerbajdžanu, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Estónska, Fínska, Maďarska, Lotyšska a Severného Macedónska, **Slovensko** a Turecko.“

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že v správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí³ - a v rámci tejto správy v dokumente „Ľudské práva a rodová identita a prejav“, vydanom Komisarom/komisárkou pre ľudské práva v marci 2024, **sa uvádza Slovensko ako krajina, v ktorej sú porušované ľudské práva transrodových ľudí.** Podľa tohto dokumentu porušovanie ľudských práv (konkrétne ide o „základné právo na telesnú integritu a právo na ochranu zdravia“ a „nezákonný zásah do článku 8 Dohovoru“) predstavuje skutočnosť, že „požiadavky na právne uznanie rodovej identity (legal gender recognition) naďalej zahŕňajú sterilizáciu a invazívne fyzické zákroky, ako sú povinné chirurgické zákroky“, ktoré „často zahŕňajú bolestivé a nezvratné telesné zmeny“. V dokumente sa tiež uvádza, že na Slovensku bola zaznamenaná vražda transrodového človeka a že na Slovensku boli zaznamenané „tendencie politikov verbálne útočiť na LGBTI ľudí“.

Možno podotknúť, že podľa rozhodnutia Európskeho súd pre ľudské práva *Beizaras a Levickas v. Litva*, týkajúceho sa práva na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, „**Právo na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 dohovoru sa v plnej miere vzťahuje na rodovú identitu ako súčasť osobnej identity**“.

Na základe obsahu správy Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí z marca 2024 možno konštatovať, že titulok predmetného príspevku v znení „*SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí*“ **presne reprezentoval, vyjadroval, resp. sumarizoval konštatovania obsiahnuté v tejto správe Rady Európy** a vzhľadom na skutočný obsah tejto správy Rady Európy **ho nemožno považovať za skresľujúci, manipulujúci, meniaci, resp. významne posúvajúci význam.**

Zároveň možno konštatovať, že pri vnímaní tohto titulku divákom súčasne spolu s obsahom vysielaného programu, **nemožno považovať titulok za mätúci ohľadom toho, aký subjekt je autorom konštatovania**, že Slovenská republika „*porušuje ľudské práva transrodových ľudí*“.

Možno konštatovať, že titulok zobrazený počas vysielania predmetného programu aktuálnej publicistiky (resp. príspevku) bol **vizuálnym doplnkom hovoreného slova**. Pri sledovaní televízneho

³ Dostupná na <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/human-rights-of-trans-people-increased-visibility-and-legal-recognition-contrast-with-lived-experience-of-discrimination-violence>

zvukovo-obrazového vysielania je málo pravdepodobné, že by si divák robil názor na konkrétny problém alebo tému iba na základe znenia titulku zobrazeného počas rozhovoru s hosťom programu, a vôbec by nevnímal a nezohľadnil, o čom v skutočnosti moderátor a hosť programu rozprávajú. Znenie titulku programu nemožno posudzovať ako samostatnú „správu“, úplne izolovane od hovoreného slova alebo skutočného obsahu programu, ktorý je vysielaný počas toho, ako je titulok zobrazený.

Hneď v prvej vete programu ako aj svojho úvodného vstupu moderátor uviedol, že „*Slovensko sa objavilo v najnovšej správe Rady Európy o ľudských právach transrodových ľudí*“. V piatej vete svojho úvodného vstupu moderátor uviedol, že „*Slovensko sa v správe spomína trikrát*“. Z týchto vyjadrení moderátora mohlo byť divákovi od začiatku programu zrejmé, že titulok programu sa týka názoru Rady Európy na stav práv transrodových ľudí na Slovensku, ktorý je obsiahnutý v správe Rady Európy.

Skutočnosť, že obsah programu sa týka názoru Rady Európy na stav práv transrodových ľudí na Slovensku a teda že aj titulok prezentuje názor Rady Európy na stav práv transrodových ľudí na Slovensku, bola moderátorom alebo hosťom niekoľko krát naznačená aj počas vysielania programu. Ide napríklad o tieto vstupy moderátora alebo hosťa programu:

Moderátor: „*Rozoberme si najskôr, prosím, podrobnejšie v akej súvislosti sa v správe o Slovensku hovorí*.“

Martin Macko: „*Žiaľ sú to len negatívne súvislosti, keďže správa kritizuje to, akým spôsobom Slovenská republika pristupuje k transrodovým ľuďom. Je to, poprvé, teda situácia pri právnej zmene pohlavia, teda keď si chcú transrodoví ľudia zmeniť napríklad meno a svoju identitu, a potrebujú to mať zachytené vo svojich dokladoch a pri tomto procese tá správa kritizuje, že sa stále vyžadujú nútené operačné zákroky a dokonca až sterilizácie. Rovnako správa si pripomína aj teroristický útok na Zámockej ulici z októbra 2022 a kritizuje aj vlastne útoky politikov a zneužívanie témy transrodových ľudí v predvolebných kampaniach*.“

(...)

Moderátor: „*V správe sa spomína aj nápadná brutalita proti transrodovým ľuďom, konkrétne vražda nebinárnej osoby pred barom Tepláreň v Bratislave. Čo to o Slovensku vypovedá?*“

(...)

Moderátor: „*Tá správa do tretice kritizuje aj útoky politikov, ako ste spomínali, na transrodové osoby, ktoré prichádzajú najmä v predvolebných kampaniach. Prečo sa to podľa vás deje?*“

Z vyššie uvedených dôvodov preto nebolo potrebné, aby titulok zobrazený počas vysielania programu výslovne obsahoval aj výrazy, že SR porušuje ľudské práva transrodových ľudí „*podľa Rady Európy*“ alebo „*údajne*“, a teda aby svojím znením výslovne upozorňoval na to, že konštatovanie o porušovaní práv transrodových ľudí na Slovensku je konštatovaním nejakého „subjektu“.

* * *

Vychádzajúc z vyššie uvedeného preto Kancelária Rady zastáva názor, že v programe *Aktuálne :24* odvysielanom na programovej službe RTVS 24 dňa 18. 3. 2024 o cca 13:00 hod. účastník predmetného správneho konania **neporušil** povinnosť vyplývajúcu z § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky. Z toho dôvodu Kancelária Rady navrhuje predmetné správne konanie **zastaviť**.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností Kancelária Rady pripravila vyššie uvedený návrh uznesenia.